

ליקוטים נפלאים פרשת חוקת

להיות 'ונתן עליו' - שבעצמו יתייגע כפי כוחו להגיע לתכלית השלימות הראויה כי זה כל האדם.
(באר הפרשה)

"ותמת שם מרים ותקבר שם ולא היה לעדה מים ויקהלו על משה ועל אהרן" (ב, א-ב)

פירש רש"י מכאן שכל ארבעים שנה היה להם [מים] בזכות מרים, [כיון שהמתינה למשה כשהושלך בתיבה, וכשמתה פסקו המים].

הטעם שפסקו המים כשמתה מרים, בפשטות לומדים, כיון שמתה נפסק הצינור שדרכו עברו המים ולא היו זכאים יותר לנס.

אמנם יש לבאר שהיה זה על צד העונש, לפי שלא הספידה כראוי! כי במשה ואהרן נאמר ויבכו אותם בני ישראל, וכאן לא נאמר ויבכו אותה, אלא - "ותמת שם ותקבר שם", במקום שמתה היתה קבורתה לאלתר ונשכחה כמת מלב. על כן נחסרו להם המים כדי שידעו למפרע שהבאר היתה בזכותה ומה נחסרה להם.
(כלי יקר)

"קח את המטה והקהל את העדה אתה ואהרן אחיך ודברתם אל הסלע לעיניהם ונתן מימיו והוצאת להם מים מן הסלע" (ב, ח)

מביא רבינו האור החיים הקדוש, את דרשת חכמינו שכוונת ה' באומרו 'ודברתם אל הסלע' שידברו פרק של דברי תורה לידו, ועל ידי כך יוציא את מימיו, וכך לשונו: 'על ידי שישנה עליו פרק אחד של חיי עולם מפה קדוש, יעורר כוח שבדומם ומה יתעורר עליו מים'.

ומוסיף רבינו הקדוש לבאר, שבמטה של משה רבנו היה חקוק שם המפורש של הקדוש ברוך הוא, וזה נתן כוח במטה לעורר את כוח הדומם ולהוציא מים.

בזה מובן, מה היה גודל החטא במה שהכו על הסלע ולא דיברו אליו, והרי התכלית היתה שיצא להם מים.

אלא חפץ היה הקדוש ברוך הוא, שיתבוננו ישראל בכוח התורה שיוצא מפה קדוש, שיש לו כוח לעורר דומם, ולכן כשהכו במטה כעס הקדוש ברוך הוא, כי בני ישראל יתלו את הדבר בכוח שם המפורש החקוק עליו.

וידוע לשונו הקדושה של רבינו הקדוש בפרשת בשלח: 'התנה ה' על כל מעשה בראשית להיות כפופים לתורה ועמליה, ולעשות כל אשר יגזרו עליהם, וממשלתם עליהם כממשלת הבורא ברוך הוא. ולזה תמצא כמו כן בשמים, ובארץ, ובכוכבים, ובשמש, וירח, שלטו עליהם הצדיקים יחידים, ואין צריך לומר מרובים, כאשר חקק ה' להם בעת הבריאה, והכל בכח התורה.

"ויקחו אליך פרה אדומה תמימה" (יט, ב)

ביצרות לשבת פרה אומרים "לטהר טמאים לטמא טהורים באומר קדוש".

יש לפרש עפ"י הידוע שהאחים הק' הצדיקים הרבי ר' אלימלך והרבי ר' זושא זי"ע נהגו כשרצו להחזיר בתשובה אדם שנכשל בחטא, היו מזכירים עוונותיו של אותו אדם על עצמו, והאיש כששמע את הדברים הבין ונזכר שהוא עצמו עשה אלו העבירות וחזר בתשובה.

ויש לפרש לפי"ז 'לטהר טמאים' כשרוצה הצדיק לטהר טמאים ולהחזיר את החוטאים בתשובה, 'לטמא טהורים' עליו לטמא הטהורים שיאמר על עצמו שהוא אינו טהור ושטימא את עצמו עם אותם עבירות שההוא עשה וכך ישמע החוטא ויבין ושב ורפא לו, אבל זה רק 'באומר קדוש' כשהמוכיח הוא אדם קדוש שלא נכשל באלו הדברים כי אם גם הוא נכשל באלו לא יקח השומע אל ליבו שמתכון אליו.
(פניני יחזקאל)

"זאת התורה אדם כי ימות באוהל כל הבא אל האהל וכל אשר באהל" (יט, יד)

אמר רבי יוחנן משום רשב"י כל ת"ח שאומרים דבר שמועה מפיו בעוה"ז שפתותיו דובבות בקבר (בכורות לא ב).

בספר "בכור שור" (מגילה טו.) כתב: חשיבות ותועלת גדולה יש לו בזה כשפתותיו דובבות בקבר, דנחשב לו כאילו לומד בעצמו והולך ממדריגה למדריגה ומתעלה עוד על ידי זה.

בשמו של בעל "פנים מאירות" יש לבאר את הכתוב כאן, "זאת התורה" - זאת היא מעלתה של התורה, "אדם כי ימות" - אפילו שימות האדם, הוא "באהל" - עדיין נמצא באוהלה של תורה, דעל ידי שאומרים שמועה מפיו שפתותיו דובבות בקבר.

ויש להוסיף לפרש את המשך הפסוק, דהנה בחז"ל מוכח שגם האומר בשם חכם שאמר בשם אחר והאחד מאחר כולם שפתותיהם דובבות בקבר, וזהו הריבוי "כל אשר באוהל" היינו כל מי שנאמרה השמועה בשמו, אפילו אינו בעל השמועה, שפתותיו דובבות בקבר.

ועוד בא לרבות אפילו אם זה שאמרו משמו את השמועה אין לו מעשים טובים ג"כ זוכה ושפתותיו דובבות בקבר, וזה הרמז "כל הבא אל האהל" בין יש לו מעשים טובים ובין אין לו, זוכה להיות באהלה של תורה.
(הגה"ק החיד"א זי"ע)

"ולקחו לטמא מעפר שרפת החטאת ונתן עליו מים חיים אל כלי" (יט, יז)

בשם הרה"ק האמרי אמת' פתח הכתוב בלשון רבים וסיים בלשון יחיד, ללמדנו שאע"פ ש'הבא ליטהר מסייעין אותו' (שבת קד) עדיין על האדם

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין ביוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים נפלאים פרשת חוקת

"ודברתם אל הסלע" (כ, ח)

דברים אלו אמרם הגאון רבי שלמה קלוגער זי"ע בהספדו על החתם סופר זי"ע, וכה היו דבריו: מנהג ישראל להתחיל את ההספד בדברי תורה. והביאור בזה, כי הקב"ה אמר למושה עבדו 'ודברתם אל הסלע' ואיתא במדרש (ילקו"ש במדבר כ, רמז תשס"ג) שאמר לו 'ודברתם אל הסלע' - שנה עליו פרק אחד והוא מוציא מים מן הסלע, הרי כשרצה לשבור האבן ולהוציא ממנו מים ציווה עליו לומר דבר הלכה, כי הוא מסוגל להוציא מים מן האבן. וכן בדין כשאנו רוצים לשבור לב האבן להוציא ממנו מים - דמעות על אדם כשר, אומרים איזה דבר הלכה ויצאו המים אף מאלו הנוכחים שליבם לב אבן.

וכיו"ב לכל הרוצה שיקויים בו מקרא שכתוב (הושע יג ח) ואקרע סגור לבם יוכל לעשות זאת על ידי שיקרא פרק אחד או הלכה אחת...

כעין זה כתב הרה"ק השפת אמת זי"ע שבאם רואה אדם שליבו סתום לדברי תורה אזי הדרך לפתחה היא אך ורק על ידי לימוד התורה הקדושה.

בדומה לזה כתב הרה"ק האמרי יוסף מספינקא זי"ע דברים נפלאים ופתח פיו במשל למה הדבר דומה, לאחד הנכנס אל בית היין, ועז חפצו לטעום מעט מן האדום האדום הזה, אך אין לו כי אם כוס אחת שאינה נקיה, עד שנפשו קצה לשתות בזה הכוס, ואילו מים חיים לתת אל כלי ולשטוף את הכוס גם לא היה שם בנמצא.

מה עושה האיש, הרי הוא לוקח מעט מהיין הרב המצוי מימינו ומשמאלו, ועם היין ירחץ את הכוס בכדי שיוכל לשתות הימנו יין ולהתענג מפרי הגפן.

ממנו נלמד וכן נעשה גם בינה של תורה, שאל יאמר האדם הן אני עץ יבש, אין בי לא תורה ולא מעשים, מלא אנוכי בעוונות עד שאיני יכול ללמוד את התורה הקדושה והטהורה. כי לא כך הם פני הדברים, אלא העצה היעוצה היא שילמד האדם את חוקי חורב ויעסוק בדברי תורה ביגיעה וזאת התורה אשר ילמד תנקה ותטהר את נפשו רוחו ונשמתו, עד אשר יגיע למדרגה הראויה לשתות מהיין הטוב בלימוד התורה ואף להשקות עם רב ללמוד וללמד את תלמוד תורתך.

"שמעו נא המורים" (כ, י)

אמר ר' לוי יצחק, שדבר זה נחשב למשה לחטא. כשישראל נמצאים בצרה, צריך לסייע להם ולא להוכיחם.

אמנם אמרו בברכות "אם רואה אדם שיסורין באים עליו, יפשפש במעשיו", "במעשיו" שלו אמרו, ולא חטאי אחרים.

"יען לא האמנתם בי להקדישני" (כ, יב)

לכאורה קשה מדוע נענש משה על שהיכה את הסלע ולא דיבר, והלא מוכרח היה לעשות כן שהרי אמרו חז"ל שכל מה שעשה אברהם אבינו ע"ה למלאכים בעצמו שילם לו הקב"ה לבניו בעצמו, ומה שעשה על ידי שליח שילם הקב"ה על ידי שליח, אברהם אמר "יוקח נא מעט

מים" ושילם הקב"ה לבניו ע"י שליח - משה רבינו, שנאמר "והכית בצור ויצא ממנו מים".

אלא, שאמרו חז"ל שהשכינה היתה מדברת מתוך גרונו של משה, אם כן אילו היה משה מדבר אל הסלע לא היה הנס נעשה על ידי שליח, כי השכינה היא המדברת, וממילא היה צריך להכות.

אמנם חז"ל אמרו שכיון שבא לכלל כעס בא לכלל טעות, וזו היתה טעותו, שכיון שבא לכלל כעס ואמר "שמעו נא המורים" נסתלקה ממנו שכינה, כדאיתא בגמרא שכל הכועס שכינה מסתלקת ממנו, ואם כן כבר היה יכול לדבר אל הסלע, שהרי באותה שעה נסתלקה ממנה שכינה ולא היתה מדברת מתוך גרונו.

(פתגמין קדישין)

"כי אין לחם ואין מים ונפשנו קצה בלחם הקלוקל..." (כא, ה)

דבריהם תמוהים עד מאד, כי היאך אמרו אין לחם ואין מים בשעה שהקב"ה ממטיר להם בכל יום ויום לחם מן השמים, ואף גם באר מים לפנייהם מנס הסלע שנתחדש להם זה עתה.

ומבאר הרבינו בחיי" (ד"ה כי אין) כי טענתם היתה - הנה כל אומות העולם יש להם לחם לשובע נפשם, וכל מזונותיהם מוכנים להם לזמן ארוך - מבלי שיצטרכו לשאול 'מה נאכל', ואין צריך לומר שמים יש להם בשפע, וכל זה אינו תלוי אם הם זכאים או חייבים. ואמרו בני ישראל, מה נשתנינו מכל אומה ולשון, שניתן לנו 'מן' - לחם מן השמים דבר יום ליומו - ולא לזמן ארוך, ואפילו המים שהן הפקר לעולם ואין לאדם מחיה זולתם גם כן נסתלקו מאתנו כשמתה מרים, ומוטל עלינו להזהר ולהשמר בכל מעשינו שיהיו כראוי לרצון לפני הבורא יתברך בכדי שיומשך לנו שפע הפרנסה, רצוננו בפרנסה מסודרת ומובטחת. אכן, מהאי טעמא נענשו, כי כפרו בטובת המזון שבא להם לכבוד ומעלה, כי דייקא לרום ערכם של דור המדבר שהיו כמלאכי השרת היה המן בא להם דבר יום ביומו (ולא בפעם אחת לזמן ארוך), כדי שיהיו עיניהם תלויות תמיד אל ה' כי זה עיקר מעלת האדם, כענין שכתוב (תהלים קכג ב) 'הנה כעיני עבדים אל יד אדוניהם', והענין היה להם להרגיל נפשם במידת הבטחון והאמונה בה' יתברך.

(באר הפרשה)

"ולא נתן סיחון את ישראל עבור בגבולו" (כא, כג)

הטעם כי היו לו הרים גבוהים ששם זרעו תבואה ועל ההר אפשר יותר לזרוע על כל הגובה מאשר במקום ישר, וחשש סיחון שהענן שהלך עם ישראל יישר את ההרים, וייהפכו מקום ההרים לחלק, ויפסידו מקום זרע.

(אמרי אמת)

סיפורים נפלאים פרשת חוקת

זוהי התמדה בתורה של הדורות הקודמים!
הרב יגן הזקן סיים את סיפורו, והותיר אותנו נפעמים.
(אמונה שלמה)

"זאת התורה אדם כי ימות באהל" (יט, יד)

אמר רבי שמעון בן לקיש: אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליהם שנאמר "זאת התורה אדם כי ימות באהל" (גיטין נז).

סיפר הגאון רבי ניסים יגן זצ"ל: בהיותו אברך צעיר התגורר בשכונת בית וגן, ובאחד הימים שוחח עם כמה בחורים על התמדה בתורה.

סמוך אליהם עמד יהודי צדיק, שברח מרוסיה, כששמע את שיחתם, התערב ואמר: "אתם מדברים על דבקות והתמדה בתורה? אין לכם ולו שמץ של מושג בענין זה..."

הוא המשיך וסיפר כי בהיותו ילד הוא למד תורה בשיבה, וחזר הביתה רק פעם בחצי שנה - בפסח ובסוכות. הנסיעות היו ארוכות ומיגעות מאוד - המשיך הזקן בסיפורו - אבל כל אחד מאתנו אחז באושר את המכתב יקר הערך, שאותו שלח הרב לאבא, ובו סיכום התקדמות הילד למשך מחצית השנה שחלפה, בדומה לתעודה, המקובלת בימינו.

הרכבת שלי עתידה היתה לצאת ביום ראשון בשעה שש בבוקר, והיא הייתה יוצאת רק אחת לשבוע. אילו הייתי מפסיד אותה - לא יכולתי לבוא עוד הביתה לפסח, משום שביום ראשון הבא כבר חל החג. במוצאי שבת ניגשתי לבית הרב כדי להפרד. נקשתי זמן רב על דלת הבית, אולם היא לא נפתחה. הצצתי פנימה, והבחנתי כי הרב עומד ליד הסטנדר ולומד מתוך הגמרא, התקרבותי עוד פסיעה אחת או שתיים ובחשש מה אמרתי: רבי, יש לי מחר רכבת, בשעה שש בבוקר, אולי אפשר לקבל את המכתב לאבא כבר עכשיו? הרב הרים את עיניו הקדושות מן הגמרא ואמר לי: סלח לי, בני אך במוצאי שבת אינני נוהג לכתוב...

לא ידעתי את נפשי, והרב, שראה את מבוכתי אמר לי: אל דאגה, בוא אלי מחר, בחמש לפנות בוקר, ואז אכתוב לך את המכתב... חזרתי לחדרי, הייתי שרוי במתח, כל הלילה לא הצלחתי להרדם, חשבתי לעצמי מה יהיה אם לא אצליח להתעורר בזמן? מה יהיה אם אפסיד את הרכבתי? כשהראו המחוגים על השעה חמש, מיהרתי לבית הרב, נקשתי על הדלת שוב ושוב - אולם היא לא נפתחה.

שוב העזתי להכנס פנימה צעד אחר צעד. מיד ראיתי את הרב, עומד בפניה הקבועה עם הגמרא. הבנתי שככל הנראה הוא כבר הספיק לישון וגם לקום. ניגשתי ואמרתי: רבי אני צריך לנסוע... ורבי הרים את עיניו הקדושות וכשמבט מתפלא בעיניו אמר לי: "אמרתי לך לא לבוא במוצאי שבת, אמרתי כבר שאינני כותב במוצאי שבת!"

ברגע הראשון לא הבנתי את דבריו, אך מיד התעשתתי ואמרתי: הרב, כעת כבר יום ראשון בבוקר. ומושגים חדשים אודות התמדה בתורה, אשר טשטשה את התחומים והסירה את גבולותיהם הברורים של הבוקר והערב התחדשו לי באותה שעה...

"ודברתם אל הסלע... והוצאת להם מים מן הסלע" (כ, ח)

מעשה שסיפר הגאון רבי יוסף משאש זצ"ל, ששמע מפי הגאון רבי רפאל אלנקווא זצ"ל, כי פעם הגיע אל רבנו ה'אור החיים' הקדוש יהודי אחד מעשירי סאלי, ישועה שפורטש שמו, והתאונן על מקרה מצער אשר קרהו. לא מכבר רכש פרדס גדול מישמעאלי, ושילם עליו טבין ותקילין, כי היו בו באותו פרדס שני מעיינות מים זכים ומתוקים והוא סבר שיתעשר מממכרם, אך בקושי חלפו חודשיים ימים ושני המעיינות יבשו ואין בהם לחלוחית. ביקש האיש את ברכת רבנו, כי תשוב הנביעה למעיינות.

בינתיים, תוך כדי שהיה יושב במחיצת רבנו, נטל העשיר כד מים שעמד על השולחן, מזג לעצמו כוס מים ושתה לרוויה, אך על שתיית המים לצמאו לא בירך 'שהכל' וגם 'בורא נפשות' לא אמר.

נענה רבינו ואמר: אכן נודע הדבר, כי מחמת שאינך מברך על שתיית המים, לא לפנייה ולא לאחריה, אינך ראוי לברכת המעיינות. כל עוד והיו ברשות הישמעאלי, לא תבעו המים את עלבונם, אך כאשר זכו ובאו ברשותו של יהודי כשר, שמחו המים כי עומדת להתמלא משאלתם להיות קרובים למלכו של עולם, והלא מקרא מלא דיבר הכתוב 'ושאבתם מים בששון ממעייני הישועה', 'בששון' ראשי תיבות: ב'רכות ש'תיים, ש'הכל ו'בורא נ'פשות, אזי יתקיים המשך הפסוק 'ממעייני הישועה'.

קיבל האיש על עצמו להקפיד לברך על המים, ואף את עצת רבינו קיבל להעמיד שומר שיפקח על כל יהודי השותה מן המעיין שיברך על המים לפני שתייתו ולאחריה. לאחר עשרים וארבע שעות שבה נביעת המים במעיינות.

(גר המערבי עמ' קמז)

"שמעו נא המורים" (כ, י)

אחד מגדולי העסקנים ישב פעם בסעודת מצווה בגרמניה עם הרפורמים מהרסי הדת וכיבדו אותו לזמן על הכוס. פתח ואמר: בדרך כלל אני מתחיל ב"מורי ורבותי נברך וכו", אבל היות ולכם איני יכול לקרוא "רבותי", אשתמש בלשונכם שאתם מכריזים על עצמכם כעל מורי דרך ואומר "שמעו נא המורים..."

"ותשת העדה"

(כ, יא)

שאלו פעם את הרה"ק רבי נפתלי מראפשיץ זיע"א, מפני מה שותים החסידים "יש? השיב להם כי הם

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

סיפורים נפלאים פרשת חוקת

והביא כמה מהם. הורה לו הרב לצפות את חתיכות הבובקל'ך בשוקולד ולהניחם בצלחת.

אחרי חצי שעה חזר הרשע. אמר לו הרב: "בבקשה, הנה הכנת לך תרופה, חמש חתיכות. עליך להכניס את כולן בבת אחת לתוך פיך וללעוס אותן. הכניס הרשע חמש בובקל'ך לתוך פיו ומיד התחיל להקיא... "אוי ואבוי רבי" זעק האישי מרה, "מה קרה לך, הלא זה בובקל'ך של עזים, אוי ואבוי"...

אמר לו הרב: "ברוך ה', התרופה פעלה את פעולתה על המקום... הנה, התחלת לומר אמת, זו אכן בובקל'ה. טעם באוכל - ברוך ה' גם כן יש לך, ואני מבטיח לך שתזכור זאת כל ימי חיך, לעולם לא תשכח את הלקח שלמדת אצלי..."

אמר לו הרב: אני נתתי לך לאכול את הבובקל'ך כשהם קרים, בעולם הבא יעשו מהם פשטידה ויתנו לך לאכול ממנה כשהיא רותחת, כמו שאמרו חז"ל (ערובין כא.): "כל המלעיג על דברי חכמים נידון בצואה רותחת..."
(ע"פ הגש"פ דורש טוב)

"עשה לך שרף ושים אתו על נס" (כא, ח)

בזמן שישראל מסתכלין כלפי מעלה ומשעבדין את ליבם (רש"י)

רבי יצחק שבדרון שליט"א, בנו של הגאון ר' שלום שבדרון זצ"ל, חלה בימי ילדותו במחלת השעלת, שנודעה בימים ההם כאחת המחלות הקשות, והיה במצב של סכנה. לקח ר' שלום את בנו אל מרן החזון איש בבני ברק כדי שיתן לו עצה מה לעשות להקל את המחלה, ויאציל עליו מברכתו. אמר לו החזון איש שילך לנהר הירקון הזורם ליד בני ברק, ונקב לו במקום פלוני בו צומחים אקליפטוסים גבוהים, ושם "תעשה עמו שייט בסירה במשך זמן מסוים עד שהבן ישאף מעט מהאוויר ויתרפא..."

היה זה לפני למעלה מיובל שנים, ולא צריך להיות סופר בעל כשרון מיוחד כדי לתאר כיצד היה נראה הגר"ש שבדרון לוקח סירה ומשיט אותה במימי הירקון עם בנו, אבל לאחר שהחזון איש אמר מה שאמר, מיהר ר' שלום לבצע את הדבר, והגיע אל המקום בירקון שעליו הצביע החזון איש.

וראה זה פלא: לאחר שעה של שייט עברה השעלת והייתה כלא הייתה!

בשובם לירושלים, אמר האב לבנו: "הלא תבין בני היקר, שהעצה שקבלנו מהחזון איש פעלה את פעולתה רק משום שיצאה מפיו של הצדיק, והראיה - שהרי בים המלח נבנים בתי מלון מפוארים המרוויחים הון תועפות מהחולים הבאים להירפא בים המלח, שסגולת הריפוי שלו מוזכרות בגמרא, ואילו במקום ההוא בירקון אין בתי מלון..."

"אות ברור הוא שהעילה לסגולת הריפוי בירקון הייתה רק משום שהדברים יצאו מפי החזון איש, והאמונה שהאמנו בדברי הצדיק, ולא משום דבר אחר."

"האם לא שמת לב", הוסיף ר' שלום לבנו, "שכאשר היינו על הסירה בירקון, אמרתי כל הזמן 'מצוה לשמוע דברי חכמים, מצוה לשמוע דברי חכמים' ושינתתי את הפסוק 'ויאמינו בה' ובמשה עבדו'?"

מברכים "שהכל נהיה בדברו" אמרו לו, אי משום כך הם יכולים לשנות מים, שאף עליהם מברכים שהכל, אמר להם הרבי, יהודים אשר יודעים "שהכל נהיה בדברו" של רבנו של עולם מגיע להם כוסית יי"ש.

"ויבכו את אהרן שלשים יום כל בית ישראל" (כ, כט)

סיפר הגאון הגדול רבי יצחק זילברשטיין שליט"א על בני זוג שלא חיו בשלום והגיעו עד לבית הדין, אך זכו שאחד הרבנים העוסקים בשלום בית נפגש עמם והחזיר את השלום ביניהם. לאחר שהשלום שב לשכון בביתם נולד לזוג בן זכר, והם באו לשאול את הרב זילברשטיין האם לקרוא לתינוק על שם אותו רב צדיק שהשיב את השלום ביניהם או לקרוא לתינוק על של האבא. (יש לציין שחלק מעדות המזרח נוהגים לתת שם לילדיהם על שם אביהם, בחייו של האבא).

הרב הזכיר את המדרש על הפסוק "ויבכו את אהרן וכו' כל בית ישראל" שכל אחד קרא לבנו הנולד לו על שם אהרן הכהן, מפני שהשכין שלום בבתי ישראל כמסופר במדרש ולכן פסק הרב שאם אפשר לפייס את האבא בקלות ולהסביר לו מדוע רוצים לקרוא לרך הנולד בשמו של הצדיק ההוא, כדאי לעשות זאת. (אמונה שלמה)

"וידבר העם באלוקים ובמשה" (כא, ה)

כל המהרהר אחר רבו כאילו מהרהר אחר השכינה שנאמר: 'וידבר העם באלוקים ובמשה' (סנהדרין קי).

נפסק בשולחן ערוך (יו"ד רמג, ו) עוון גדול הוא לבזות תלמידי חכמים או לשנאותן. וכל המבזה את החכמים אין לו חלק לעולם הבא והוא בכלל כי דבר ה' בזה.

מספר המגיד מישירים הגאון רבי שבתי יודלביץ זצ"ל: בירושלים היה רב גדול, שבנוסף לגדלותו בתורה היה בקי גם בחכמת הרפואה, והיה מספק תרופות לבתי מרקחת.

שמע זאת אחד מהלוחמים הגדולים בדת, רשע מרושע, והתקומם: "היתכן?! מהיכן לרב הידע הנדרש ליצור תרופות?! מלימוד בכלל???" כמה שנים הוא למד באוניברסיטה!?

אמר לחבריו: "תראו איך אעשה ממנו צחוק!"

בא אל הרב ואמר לו: "רבי, אני סובל משלוש מחלות, האחת - אינני יכול לומר את האמת, כל כך התרגלתי לומר שקרים ששוב אינני מצליח לדבר דברי אמת. שנית - אינני מרגיש טעם באוכל, אני אוכל ולא יודע איזה טעם יש במאכל, מתוק או מר, חריף או מלוח. שלישית - יש לי בעיה בזכרון, את הכל אני שוכח."

הרב ראה מלפניו לץ גדול, אמר לעצמו: "ולצים הוא יליץ" - אתה רוצה להיות לץ? אני אראה לך מה זה לץ!... אמר לו הרב: תבוא בעוד חצי שעה."

כשיצא הרשע מבית הרב, מיד קרא הרב לשמש ובקש ממנו: לך והבא לי כמה בובקל'ך. "בובקל'ה" היא הצואה של העזים.

בזמנם הרחובות היו מלאי עזים, ובכל פינה ניתן היה למצוא בובקל'ך. הלך השמש

פרשת חוקת - הוספה

נוגה לו, הלא הפחד הבא לאדם על ידי החושך יכול להעבירו על דעתו חלילה, ועל כן באורים יאירו את החשיכה.

ד. לקבוע סולם אשר ראשו מגיע עד למעלה מן הבור, ועי"ז יוכל הנופל בבירא עמיקתא לצאת ולעלות למקום אשר נפל משם.

לאחר האסיפה, יצא הכרוז והודיע בשמחה רבה שבעזרת 'התאחדות החכמים' הצליחו למצוא פתרון נפלא ותקנו את הדרכים אשר היו בחזקת סכנה, ואכן במשך כמה ימים עמלו הפועלים להוציא את ארבע ההחלטות מן הכח לפועל, והעיר חעלם צהלה ושמחה.

לא עברו אלא ימים ספורים, וכבר נפלה ה'ראשון' לתוככי הבור המתוקן הפלא ופלא ולא נחבל במאומה אחרי שהותקנו בקרבו כרים וכסתות, וירא כי טוב כי האורה שולטת בבור גם כרים וכסתות לשכב עליהם, לכן לא ראה כל סיבה לטפס ולעלות בסולם החדש שנתקן לשם כך...

מה עלה בסופו, אחרי כשעתיים עבר עוד אורח שנפל על ראשו של זה הראשון, ובכח נפילתו פצע את ראשו וכמעט שלא פרח נשמתו - אף זה השני שבר את ידיו ורגליו מכח המכה שהיכה בראשון, ותרב בבת חעלם תאניה ואניה...

שוב נקראו כל ה'חכמים' לאסיפה דחופה - כדת היום מה לעשות, עד שעבר שם אורח מבחוץ, וגער בהם, וכי מסירים את התקלה ע"י שמייפים את הבור? זאת עשו וחיו, העמידו גדר חזקה סביב הבור, וממילא לא יפלו עוד לעולם בתוכו...

פעם נסע הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצוק"ל ברכבו של מאן דהו, שלא היה משומרי תורה ומצוות, על אם הדרך נענה הלה ואמר - הרבנים האלו אינם נותנים לחיות... זה איסור גמור וזה איסור חמור, מזה יש להתרחק ומזה יש להתנזר...

לא ענהו הגרשז"א מאומה, אלא שבהגיעם לרמזור ועמד הרכב מלכת כי היה בפניהם אור אדום, נענה הגרשז"א ואמר לו הממונים על הדרכים האלו אינם נותנים לחיות... כאן אסור ליסע כלל... וכאן מותר רק בכל עת שהאור מורה על 'ירוק'...

נענה אליו הנהג, יסלח נא כבוד הרב, האם הרב יודע אלו סכנות עצומות יש במקום הזה, אם לא האור האדום הלו, היו כאן הרוגים ופצועים דבר יום ביומו...

ענה אמר לו הגרשז"א הרי תשובתך בצידך, אם הרבנים לא יגזרו כל מיני גדרים וסייגים - יהיו כאן בכל עת ובכל שעה הרוגים ופצועים ברוחניות - שיבואו לעבור על איסורים מן התורה ממש, אך כעת שהרבנים עוצרים את האדם הרחק הרחק ממקום הסכנה, ירווח לכולנו.

(באר הפרשה)

א לוס שבת

"על כן יאמרו המושלים בואו חשבון" (כא, כז)

א"ר שמואל בר נחמן א"ר יוחנן 'המושלים' - אלו המושלים ביצרים (ב"ב עח:).

הרה"ק מקאצק זי"ע אמר שאצל יצחק אבינו כאשר באה רבקה כתוב 'וישא עיניו וירא והנה גמלים באים' (בראשית כד סג), ובעשו כתוב 'וישא את עיניו וירא את הנשים' (בראשית לג ה), והרי שלך לפניך, שאין האדם רואה אלא את מה שמחשבתו נתונה בו.

הקשה הגאון רבי חיים שמואלביץ זצוק"ל, דהנה אמרו חז"ל (סוטה ג.) 'אין אדם חוטא אלא אם כן נכנסה בו רוח שטות', ואם כן, מה טענה יש על זה שנפל ברשת החטא, הרי רוח השטות הפילתו לחטא, וכמו שלא שייך לגעור במי שנפל לבור מאחר שבאה רוח והפילתו פנימה. והשיב הגר"ח, דאדרבה, משם נלמד, כמו שלא יעמוד אדם קרוב לבור עמוק מאה אמה - מחשש שמא תבוא רוח עזה ותשליכהו הבורה, אלא מראש יתרחק ממקום הבור הרחק הרחק, כיוצא בו ממש לענין עבירה, על האדם להעמיד עצמו ממרחק מרחקים, שאפילו אם תגיענו רוח שטות לא יפול בבור עמוק כל כך...

בעיר 'חעלם' המפורסמת היה בור גדול ועמוק באמצע השוק ורבים חללים הפיל, כי אנשים תמימים היו מגיעים ליריד כדי להתעסק במשא ומתן ולקנות ולמכור סחורה, ובהיותם טרודים בענייניהם לא הבחינו בפתח הבור ונפלו לתוכו וניזוקו קשות, וכמה מהם נפצעו עד כדי מיתה רחמנא ליצלן. וכבר כמה וכמה דורות שמנהיגי העיר וחכמיה לא הצליחו למצוא פתרון לבטל תקלה זו (כי היו משתמשים בבור), וכיון שנתרבו מספר הנופלים מיום ליום, על כן החליטו שבעה טובי העיר במעמד אנשי העיר להתאסף ב'אסיפת חרום' בה ישתתפו כל גאוני וחכמי העיר, וכולם יקבצו ויבואו כאחד וישבו במשך שלשה ימים ולילות רצופים כדי לעיין בסוגיא זו עד אשר יצליחו להסיר את המכשול הנורא המרחף על ראש אנשי העיר זה עידן ועידנים, ואכן לאחר שדנו בכובד ראש כדת מה לעשות התקבלו ארבע החלטות חשובות, ואלו הן:

א. היות ובתחתית הבור יש מים מלוכלכים אשר כל הנופל לשם מתלכלך מן הבוץ ועליו לעמוד ולהתייגע מאד לנקות את בגדיו, על כן חייבים ראשי העיר לשכור פועלים להוציא את כל המים ולנקות את תחתית וסביבות הבור מכל לכלוך.

ב. יש לרפד את תחתית הבור בכרים וכסתות, כדי שלא יתרוסקו אבריו של הנופל, ולא יחבל בראשו וברגליו מהקרקה הקשה.

ג. עוד זאת החליטו להאיר את החשיכה והאפילה השוררת בעמקי הבור, שהרי מה יעשה האיש הנופל למחשכים ואין